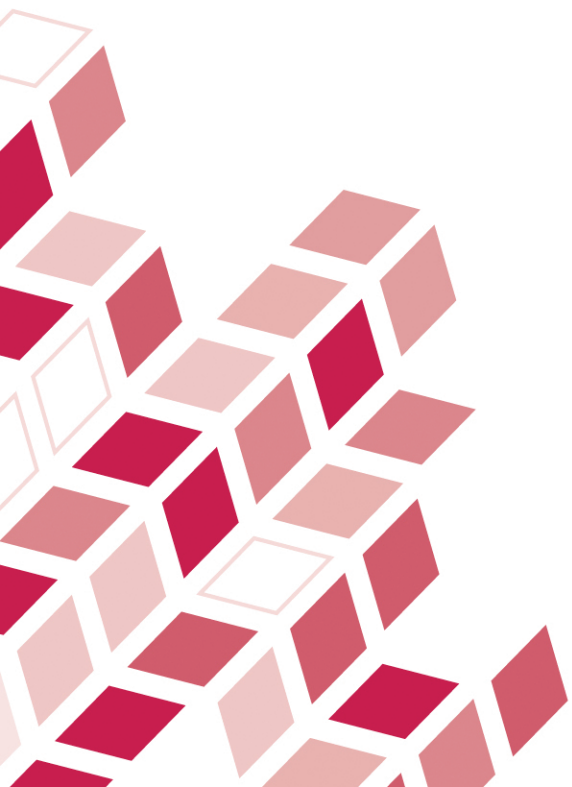

NOKUTs tilsynsrapporter

Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Bergen

Juni 2011

Forord

I følge lov om universiteter og høyskoler skal alle institusjoner som tilbyr høyere utdanning ha et system for kvalitetssikring av utdanningen. NOKUT har fått i oppdrag å evaluere institusjonenes system for kvalitetssikring. Det skal ikke gå mer enn seks år mellom hver gang en institusjon sitt kvalitetssystem blir evaluert.

Den sakkyndige komiteen som har evaluert system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Bergen besøkte institusjonen 20. oktober og 6. - 8. desember 2010, og leverte sin rapport 8. april.2011. Komiteen hadde følgende sammensetning:

- Høgskolelektor Helga Marie Johannesen, Diakonhjemmet Høgskole (leder)
- Professor Madeleine Leijonhufvud, Stockholms universitet
- Student Robert Lund, Høgskolen i Bodø
- Professor Torvald Øgaard, Universitetet i Stavanger

Seniorrådgivere i NOKUT Kjersti Tokstad og Wenche Froestad, var komiteens sekretærer. NOKUT ønsker å takke den sakkyndige komiteen for vel utført arbeid. NOKUT vil også takke alle ansatte og studenter ved høyskolen som har bidratt til komiteens arbeid gjennom intervjuer mv. Dette dokumentet inneholder rapporten fra den sakkyndige komiteen og uttalelsen til denne fra Høgskolen i Bergen, som var grunnlaget for behandlingen i NOKUTs styre 9. juni 2011. Følgende vedtak ble fattet:

System for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Bergen godkjennes.

Oslo, 10. juni 2011

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Evaluering av universiteters og høgskolers system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten.....	1
1.1	Evaluering av kvalitetssikringssystemet ved Høgskolen i Bergen.....	1
2	Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Høgskolen i Bergen	2
2.1	Kort presentasjon av Høgskolen i Bergen	2
2.2	Status og utfordringer i kvalitetsarbeidet ved Høgskolen i Bergen.....	2
2.3	Hovedtrekk ved kvalitetssikringssystemet	3
3	Kvalitetssikringssystemets funksjon og anvendelse	5
3.1	Informasjonen som genereres i kvalitetssikringssystemet og institusjonens bruk av denne	6
3.2	Studentenes medvirkning og deres bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet.....	10
3.3	Sikring av faglig kvalitet i utdanningene.....	12
3.4	Samlet vurdering av kvalitetssikringssystemet i lys av NOKUTs evalueringskriterier	16
4	Konklusjon: Har Høgskolen i Bergen et tilfredsstillende system for kvalitetssikring av utdanningen?	17
5	Komiteens råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet	18
6	Vedlegg	19
6.1	Dokumentasjon fra Høgskolen i Bergen	19
6.2	Program for institusjonsbesøkene.....	19
6.3	Sakkyndig komités mandat.....	21
6.4	NOKUTs evalueringskriterier	22

1 Evaluering av universiteters og høyskolars system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten

I forskrift til § 1-6 i lov om universiteter og høyskoler heter det at «Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet» (§ 2-1, (1)).

Kvalitetssikringssystemet er utdanningsinstitusjonenes redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap for å kunne vurdere kvaliteten i egne utdanningstilbud. Det er institusjonene selv, som ut fra egen størrelse, faglige profil og andre forhold ved institusjonen, bestemmer hvordan systemet skal utformes.

I henhold til lov om universiteter og høyskoler er det NOKUTs oppgave å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten etter kriterier som organet fastsetter. NOKUT har gjennomført slike evalueringer siden 2003, og innledet våren 2009 sin andre syklus av evalueringer. Evalueringskriteriene er noe endret i forhold til første syklus.

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Komiteene skal vurdere hvorvidt institusjonene tilfredsstillende kravene til kvalitetssikring av egne studietilbud. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig vurdering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Den sakkyndige komiteen baserer sine vurderinger på dokumentstudier og på intervjuer med relevante aktører ved institusjonen. Det gjennomføres to institusjonsbesøk. Under det innledende besøket diskuterer institusjonsledelsen og evalueringskomiteen status i kvalitetsarbeidet og opplegget for hovedbesøket, basert på dokumentasjon som er oversendt komiteen på forhånd. Hovedbesøket vil være konsentrert om videre studier av dokumentasjon i tillegg til intervjuer. Komiteen kan her velge å gå mer detaljert inn i utvalgte deler av institusjonens kvalitetssikringssystem og kvalitetssikringsarbeid.

1.1 Evaluering av kvalitetssikringssystemet ved Høgskolen i Bergen

Den sakkyndige komiteen som har evaluert systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Bergen, har bestått av:

- høgskolelektor Helga Marie Johannesen, Diakonhjemmet Høgskole (leder)
- professor Madeleine Leijonhufvud, Stockholms universitet
- student Robert Lund, Høgskolen i Bodø
- professor Torvald Øgaard, Universitetet i Stavanger

Seniorrådgiverne Wenche Froestad og Kjersti Tokstad i NOKUT har vært komiteens sekretærer. Komiteen besøkte institusjonen 28. oktober og 6.–8. desember 2010. Ved hovedbesøket hadde komiteen intervjuer med ledere på alle nivåer, representanter fra aktuelle utvalg og institusjonens styre, lærere, studenter med og uten tillitsverv og representanter fra høgskolens samarbeidspartnere fra praksisfeltet. Oversikt over tilsendt dokumentasjon og program for hovedbesøket er lagt ved. Evalueringskomiteen har kvalitetssikret rapporten med tanke på faktiske feil og misforståelser gjennom kontakt med Høgskolen i Bergen.

Denne rapporten har som utgangspunkt å vurdere høgskolens system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten med vekt på institusjonens bruk og nytte av systemet. Evalueringen startet ved at høgskolen sendte inn overordnet informasjon om kvalitetssikringssystemet og sentrale styrevedtak, årsrapporter fra de tre siste årene og et skriv fra institusjonens ledelse som gir en

vurdering av status og utfordringer i kvalitetsarbeidet og gjennomgår viktige endringer i kvalitetssikringssystemet. I sitt innledende besøk ved høgskolen hadde komiteen samtaler med høgskoleledelsen for å drøfte dette nærmere før innretningen ble fastlagt. Høgskolens bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet vurderes nærmere innen følgende tre deler av kvalitetsarbeidet: Informasjonen som genereres i kvalitetssikringssystemet og institusjonens bruk av denne, studentenes medvirkning og deres bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet og sikring av faglig kvalitet i utdanningene.

2 Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Høgskolen i Bergen

I dette kapittelet gis det først en kort beskrivelse av høgskolen. Deretter presenteres relevante råd fra forrige NOKUT-evaluering av kvalitetssikringssystemet etterfulgt av ledelsens vurdering av status og utfordringer i høgskolens kvalitetsarbeid i dag. Til slutt gis en kort presentasjon av kvalitetssikringssystemet.

2.1 Kort presentasjon av Høgskolen i Bergen

Høgskolen i Bergen har rundt 7200 studenter og 660 ansatte, herav 447 faglig ansatte.¹ Høgskolen tilbyr bachelorgrader, grunnskolelærerutdanning, mastergrader og etter- og videreutdanning, og er organisert i tre avdelinger:

- Avdeling for ingeniørutdanning (AI, ca. 2360 studenter)
- Avdeling for helse- og sosialfag (AHS, ca. 2010 studenter)
- Avdeling for lærerutdanning (AL, ca. 2750 studenter)

Avdelingene har en understruktur med institutt (AI og AHS) og program (AL). Til de tre avdelingene er også høgskolens faglige sentre organisert:

- Senter for nyskaping (AI)
- Senter for kunnskapsbasert praksis (AHS)
- Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon (AL)
- Senter for utdanningsforskning (AL)

Avdeling for helse- og sosialfag har i tillegg ansvar for Senter for omsorgsforskning Vest, som er et av fem regionale sentre for omsorgsforskning opprettet av Helse- og omsorgsdepartementet.

De tre avdelingene er lokalisert på seks studiesteder i Bergen. De skal etter planen samlokaliseres i 2014 i nye lokaler på Kronstad nær Bergen sentrum. Høgskolen har ambisjoner om å bli universitet.

2.2 Status og utfordringer i kvalitetsarbeidet ved Høgskolen i Bergen

Høgskolen i Bergen fikk sitt system for kvalitetssikring av utdanningen godkjent av NOKUTs styre i januar 2005. Komiteen som evaluerte systemet den gangen kom med en rekke anbefalinger, og vi skal gjengi noen av dem her. Høgskolen ble anbefalt å diskutere hvordan målene om internasjonalisering kan nås og å avklare forholdet mellom forskning og undervisning. Videre anbefalte komiteen høgskolen å trekke personalet og studentene i større grad med i drøftinger om strategiske planer og prinsipielle spørsmål som angår hele institusjonen. Høgskolen burde se på hva som kunne gjøres for å utbre bruken av It's Learning og undersøke hvorfor studentene hadde så mange kritiske kommentarer til informasjonstjenesten. Komiteen mente at studentenes rolle og ansvar generelt sett burde komme mer til uttrykk i kvalitetssikringssystemet, og at det burde vurderes hvordan høgskolen kunne gjøre det

---

¹ DBH-tall fra høsten 2010.

mer attraktivt for studentene å engasjere seg mer i studentdemokratiet. Komiteen savnet måling av det faglige tilbudet mot tilsvarende utdanninger i andre høyskoler og foreslo videre at det ble utført egne kandidat- og avtakerundersøkelser. I sine drøftinger av dagens kvalitetsarbeid og kvalitetssikringssystem, vil komiteen vurdere oppfølgingen av aktuelle råd fra den forrige evalueringen.

Høgskolen i Bergen foretok en evaluering av kvalitetssikringssystemet i 2007–2008 på bakgrunn av signaler om at implementeringen av systemet ikke hadde fungert tilfredsstillende. Evalueringen viste at mange – både faglig og administrativt ansatte – syntes at kvalitetssikringssystemet var uklart, at det manglet faglig og lokal forankring og at det var en generell motstand mot kvalitetssikringssystemet blant faglig ansatte. Det kom også fram i undersøkelsen at det elektroniske kvalitetssystemet omtrent ikke ble brukt, fordi det ble oppfattet som mangelfullt og vanskelig å navigere i, og at ansatte fant det de trengte andre steder. Undersøkelsene viste også at systemet for studentenes evaluering av utdanning, og særlig for sluttevaluering, ikke fungerte godt nok. Her var det først og fremst rutiner for rapportering og oppfølging av studentevalueringene som mange mente sviktet. To forbedringsområder ble særlig sentrale:

- integrering av høgskolens elektroniske kvalitetssikringssystem i høgskolens intranett, slik at det tydeliggjør høgskolens kvalitets- og ledelsessystem
- videreutvikling og oppfølging av studentenes evaluering av studiet

Eksempler på øvrige anbefalinger var blant andre: holdningskampanjen «Rent og ryddig», revidering av studentcharteret, etablering av et avvikssystem og opplæring av kvalitetsledere.

I denne evalueringen ble ledelsen bedt om å vurdere status og utfordringer i kvalitetsarbeidet forut for komiteens innledende besøk ved høgskolen. Ledelsen påpekte at høgskolen arbeider målbevisst og kontinuerlig med kvalitetssikring av utdanningen gjennom hele studieløpet, og at høgskolens kvalitetssikringssystem vurderes som tilfredsstillende. Systemet anses å være forankret i ledelsen på alle nivåer, og ledelsen mente at det gir god dokumentasjon og kan avdekke sviktende utdanningskvalitet. Ledelsen trakk særlig fram at studentevalueringer, ulike undersøkelser, målinger og rapporter fungerer godt. De utfordringene som ble trukket fram er: Høgskolen har ennå ikke fått på plass et tilfredsstillende elektronisk avvikssystem, og det gjenstår å utforme et system for relevansundersøkelser som en del av kvalitetssikringssystemet. Evaluering av praksisstudier er ikke et selvstendig element i dagens kvalitetssikringssystem, men inngår i krav til fagplaner for aktuelle studier. Praksis i studiene kvalitetssikres også gjennom formelle samarbeidsavtaler med praksisstedene.

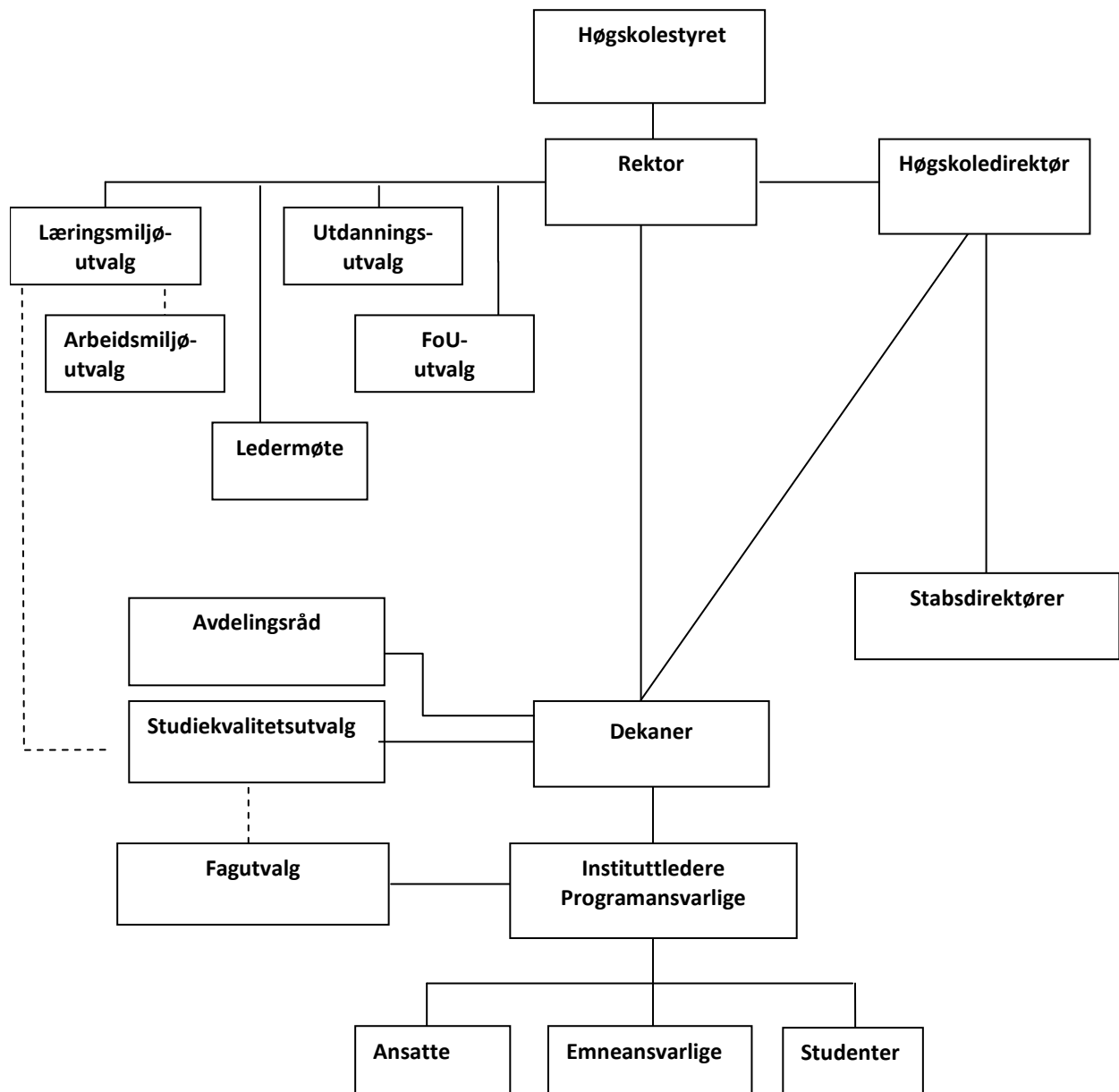
Ledelsen mener systemet legger opp til bred deltakelse både fra ansatte og studenter og at kvalitetsarbeid er tema i alle lokale og sentrale utvalg hvor ansatte og studenter er representert. Deltakelse og engasjement i kvalitetsarbeidet representerer likevel utfordringer for høgskolen. Konkret består disse i å skape en felles forståelse av hva arbeidet med utdanningskvalitet skal innebære og resultere i, å forbedre rapporteringsrutiner mellom de ulike nivåene i organisasjonen, å sikre oppfølging av rapportering og tiltak, samt utvikling av kvalitetskultur i alle ledd som påvirker utdanningskvaliteten. Lav svarprosent i studentevalueringer, særlig sluttevaluering av studier, representerer fortsatt en utfordring. Kvalitetssikringssystemet er på plass, mens det gjenstår noe for å få på plass en kultur for kvalitetsforbedring.

2.3 Hovedtrekk ved kvalitetssikringssystemet

Kort beskrivelse ut fra tilsendt dokumentasjon

Høgskolens kvalitetssikringssystem er beskrevet i dokumentet «Kvalitetsmanifest – mål og rammer for kvalitetsarbeidet», som sammen med strategiplanen, studentcharteret, de etiske retningslinjene og årsrapport og -plan utgjør de styrende dokumentene for kvalitetsarbeidet. Kvalitetsmanifestet beskriver ansvarsforhold og mandat for aktuelle utvalg og råd, og det skjelves mellom besluttende, rådgivende og utøvende organer. De besluttende organer følger ledelsesstrukturen: høgskolestyret,

rektor, høyskolelederen og dekanene. Eksempler på rådgivende organer er læringsmiljøutvalget, det sentrale utdanningsutvalget, studiekvalitetsutvalg på avdelingsnivå, FoU-utvalget, likestillingsutvalget og fagutvalgene. De utøvende organene er representert ved fire seksjonsdirektører, instituttledere/programansvarlige, faglærere/emneansvarlige og studentene. Høgskolen framstiller selv dette slik:

Det overordnede ansvaret for utdanningskvalitet på institusjonsnivå er lagt til utdanningsutvalget, som er et rådgivende organ for ledelsen og høgskolestyret i spørsmål knyttet til utdanningskvalitet, studie- og utdanningstilbud og internasjonalisering. Utvalget har ansvar i organisasjonen for høgskolens kvalitetssikringssystem og for å bidra til å utvikle en kultur for kvalitetsforbedring. Kvalitetssikring av studieprogram skjer her, blant annet gjennom at utdanningsutvalget er ansvarlig for retningslinjer for fag- og studieplaner. Prorektor er leder for utvalget, og seksjon for utdanning har sekretariatsfunksjon. Øvrige medlemmer er lederne for avdelingenes studiekvalitetsutvalg, tre studentrepresentanter og to eksterne representanter. I noen saker inviteres også sakkyndige. Studiekvalitetsutvalgene på avdelingsnivå er sammensatt av kvalitetskontakt, som er utvalgets leder, representanter fra fagpersonalet, derav minst én instituttleder/programansvarlig, internasjonal kontaktperson, representant fra teknisk-/administrativt personale, studentrepresentanter, eventuelt bibliotekar og

eventuelt eksterne representanter fra yrkesfeltet. Utvalgene er rådgivende for dekanene i saker som gjelder utdanningskvalitet og læringsmiljø, og skal bidra til å utvikle og sikre utdanningskvaliteten ved avdelingene. Kvalitetssikring av fag- og studieplaner skjer i utvalgene før de legges fram for dekanene til godkjenning. Nye studier og vesentlige endringer skal godkjennes av høgskolestyret. Fagutvalgene på institutt- og programnivå er rådgivende for instituttleder/programansvarlig og har som mandat å følge opp utdanningskvaliteten. Utvalgene kan ledes av instituttleder, programansvarlig, faglig ansatte eller studenter. Instituttleder er sekretær for utvalget om det ledes av andre. I tillegg kan det være lokale fagutvalg for hvert årskull.

Høgskolen i Bergen har et elektronisk kvalitetssystem, som er en integrert del av intranettet. Her er sentrale arbeidsprosesser og rutiner beskrevet, for eksempel prosedyrer for å opprette nye studier, utarbeide fag- og studieplaner og gjennomføring av eksamen.

Kvalitetsmanifestet fastsetter følgende mål for kvalitetsarbeidet:

- stimulere til kontinuerlig forbedring, læring og kunnskapsdeling, og fremme kvalitetsutvikling i organisasjonen
- sikre høy kvalitet på utdanning, FoU, administrasjon og samarbeid med samfunns- og næringsliv
- dokumentere kvalitetsarbeidet og området for forbedring, og følge opp disse
- arbeide systematisk og helhetlig med å vedlikeholde og videreutvikle arbeidet med kvalitet i institusjonen

Kvalitetsmanifestet fastsetter følgende grunnleggende prinsipper for kvalitetsarbeidet:

- **Målstyring:** Systematisk kvalitetsforbedring skjer gjennom å formulere mål og tilhørende styringsparametere, evaluere måloppnåelse og definere eventuelle tiltak.
- **Fleksibilitet:** Kvalitetssystemet gir krav og rammer for *hva* som skal være gjenstand for systematisk kvalitetssikring. Fagmiljøene i samråd med ledelsen avgjør *hvordan* kvalitetssikringen blir utført og fulgt opp.
- **Ledelsens forpliktende engasjement:** Ledere skal legge til rette, støtte, motivere og være pådrivere i arbeidet med kvalitet.
- **Brukerfokus og brukermedvirkning:** Ansatte og studenter skal sikres deltakelse og eierskap til arbeidet med kvalitet.

3 Kvalitetssikringssystemets funksjon og anvendelse

For å få et bilde av høgskolens bruk og nytte av systemet for kvalitetssikring av utdanningen, har komiteen valgt å se nærmere på følgende tre elementer i systemet:

- institusjonens bruk og nytte av informasjonen som genereres i kvalitetssikringssystemet
- studentenes medvirkning og deres bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet
- hvordan kvalitetssikringssystemet bidrar til å sikre faglig kvalitet i utdanningene

Ut fra denne innretningen på evalueringen valgte komiteen å se nærmere på det praktiske kvalitetsarbeidet innenfor tre studier: bachelorgrad i fysioterapi, mastergrad i undervisningsvitenskap og bachelorgrad i datafag. Dette har gjort det mulig å studere informasjonsflyt, medvirkning og beslutninger i alle tre avdelinger og på alle nivåer i organisasjonen. Programmet for besøket er gjengitt i vedlegg 2.

3.1 Informasjonen som genereres i kvalitetssikringssystemet og institusjonens bruk av denne

Kort beskrivelse ut fra tilsendt dokumentasjon

Evaluering av emner inneholder følgende elementer: underviseevaluering, sluttevaluering, lærernes selvevaluering og rapport fra fagansvarlig. *Underviseevaluering av emnet* skal gjennomføres hver gang det gis undervisning i et emne. Systemet gir lokal frihet i hvordan evalueringen organiseres. Studentene skal gis anledning til å vurdere faglig opplegg, gjennomføring av undervisningen og sin egen innsats. *Sluttevaluering av emner* gjennomføres som en skriftlig, web-basert, anonym spørreundersøkelse med faste spørsmål, samt rom for lokale tilleggsspørsmål. Den skal organiseres i en syklus som sikrer at alle emner blir evaluert i løpet av tre til fem år. Studentene vurderer faglig opplegg, undervisning, arbeidsmåter og egeninnsats i evalueringsenheten, når denne er avsluttet. Videre følges studentenes evaluering av *faglærernes selvevaluering* med vurdering av studieopplegget og studentenes arbeidsinnsats i en gjennomført evalueringsenhet. Hensikten er at det kan gjøres endringer som kommer neste studentkull til gode. Høgskolen har utarbeidet maler for emneevalueringene. For studier med *praksis* skal det gå fram av fagplanene hvordan studentenes praksis skal evalueres.

Høgskolen er i ferd med å starte en systematisk *evaluering av studieprogram*. Det ble gjennomført en slik ekstern evaluering av radiografutdanningen i 2009. Evalueringen omfattet en egenrapport fra instituttleder/fagmiljøet, dokumentstudier av rammeplan og fagplan, indikatortall og CV fra alle ansatte ved utdanningen og samtaler med ansatte og studenter gjennomført av en ekstern komité². Høgskolen utarbeidet egne retningslinjer for evalueringen. Vurderingen tok utgangspunkt i NOKUTs standarder og kriterier for evaluering av studieprogram. Erfaringer fra denne evalueringen benyttes i høgskolens diskusjon for framtidig system for programevaluering.

Studenttilfredshetsundersøkelsen er en web-basert spørreundersøkelse som ble gjennomført i 2010 og før det i 2006. Undersøkelsen inneholder blant annet spørsmål om: trivsel og hvorvidt studenten opplever å bli møtt med respekt fra studenter og ansatte, opplevelse av diskriminering, de faglige ansattes pedagogiske og faglige kompetanse, de ansattes tilgjengelighet for studentene, sammenheng i studiene og sammenheng mellom studiet og framtidig yrke, vurdering av informasjon og informasjonskanaler, vurdering av tjenester, kjennskap til og mulighet for medbestemmelse, samt bakgrunnsinformasjon om studenten og arbeids- og studiesituasjon.

Kandidatundersøkelsen er en web-basert spørreundersøkelse til uteksaminerte kandidater fra Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Norges handelshøyskole, som sist ble gjennomført i 2009. Undersøkelsen er en kartlegging av karriereløp og sendes kandidatene to år etter at de er uteksaminert. Karrieresenteret ved Studentsamskipnaden i Bergen koordinerer undersøkelsen sammen med de tre involverte utdanningsinstitusjonene.

Rekrutteringsundersøkelsen gjennomføres årlig og anses som en viktig kilde for å sikre og utvikle arbeidet med å rekruttere nye studenter.

Høgskolen har også planer om en egen *undersøkelse om utdanningenes relevans*. Det skal settes i gang en pilotundersøkelse våren 2011.

---

² Komiteens leder var ansatt ved Høgskolen i Bergen ved en annen utdanning enn radiografistudiet.

Bruk av *statistikk/nøkkeltall*: Inn i plan- og budsjettokumentene bruker høgsolen statistikk som viser tall for rekruttering, studieplasser, gjennomstrømming og internasjonalt utdannings samarbeid. Høgskolens kvalitetsrapport er integrert i «Rapport og planer» som sendes til Kunnskapsdepartementet, og høgsolen bruker i det vesentligste de kvantitative og kvalitative styringsparameterne som er satt av departementet.

Rapportering: Høgskolen har utarbeidet mal for rapportene. Faglærer skal rapportere resultatene fra evalueringene til instituttleder/programansvarlig innen en fastsatt frist. Det skal sendes rapport til fagutvalg og institutt/programansvarlig etter hver underveisevaluering. Etter sluttevaluering sendes rapport inklusive underveisevaluering og selvevaluering til fagutvalg og instituttleder/programansvarlig, som følger opp rapportene sammen med de faglig ansvarlige for emnet. Samtidig skal fagutvalgene få muligheten til å følge med på om tiltak faktisk blir gjennomført i kommende studieår. Tiltak som ikke krever økonomiske ressurser, kan følges opp på institutt/programnivå. Dekan får en samlet rapport om utdanningskvalitet fra hvert institutt/program. Rapportene brukes videre i arbeidet med avdelingens årsplan og årsrapport, og som innspill til høgskolens samlede plan- og rapport. Studiekvalitetsutvalget ved avdelingen behandler relevante deler av årsrapporten. Institusjonens utdanningsutvalg behandler institusjonens samlede årsrapport og -plan før den sendes høgskolestyret. Høgskolen har integrert rapporten om utdanningskvalitet i sin årlige budsjett- og planprosess, slik at rapporten går inn i dokumentet «Rapport og planer», som også sendes til departementet.

Tilbakemelding til studentene: Studentene skal få en orientering om resultatene fra evalueringene ved at faglærer formidler sin rapport til studentgruppens representanter. I tillegg er det meningen at studentenes representanter i fagutvalgene skal rapportere tilbake til studentene i klassens time eller liknende fora.

Komiteens kommentarer og vurdering

Etter komiteens mening har kvalitetsmanifestet tydelige beskrivelser av hvem som har ansvar for innhenting og vurdering av informasjonen som genereres i systemet, samt hvem som skal følge opp iverksetting av tiltak og hvor dette skal rapporteres videre. Institusjonsbesøket gav inntrykk av at høgsolen i liten grad opererer med fastsatte standarder for hva som regnes som tilfredsstillende kvalitet. Komiteen vil anbefale at høgsolen vurderer å utvide sin bruk av faste standarder i kvalitetsarbeidet, blant annet når det gjelder studentevalueringer.

Komiteen ser at høgsolen innhenter relevant informasjon om utdanningskvalitet på emnenivå og har startet opp med ekstern evaluering av studieprogram. Informasjon innhentes fra studenter og ansatte, samt fra eksterne samarbeidspartnere som praksisfelt og eksterne sensorer. Samlet sett dekker de ulike undersøkelsene, etter komiteens mening, sentrale forhold ved utdanningskvalitet, trivsel og læringsmiljø. Komiteen vil nedenfor gå igjennom forslag til ytterligere informasjonsinnhenting og kommentere enkelte av dagens undersøkelser nærmere.

Høgsolen har begynt med ekstern evaluering av studiene³ og har gjennomført en pilotundersøkelse. Komiteen mener det er viktig å vurdere helhet og faglig kvalitet i studiene, og støtter planene om å ha dette som en fast del av systemet. Komiteen anser det som fornuftig at erfaringene fra den gjennomførte programevalueringen benyttes for å fastlegge retningslinjer for slike evalueringer.

---

³ I tillegg er allmennlærerutdanningen, førskolelærerutdanningen og ingeniørutdanningene evaluert av NOKUT, og sykepleierutdanningen er revidert.

Komiteen vil komme tilbake til denne undersøkelsen i kapittel 3.3 om sikring av faglig kvalitet i utdanningen.

Det eksisterer ikke et eget system for å melde avvik i kvalitetssystemet. Høgskolen har planer om å opprette et slikt system, men har foreløpig ikke funnet et som tilfredsstillende høgskolens krav. I dag finnes det avviksskjemaer med mulighet til å melde fra om problemer knyttet til fysisk standard på lokalene. Studentene kan i tillegg melde fra om utilfredsstillende forhold i studenttilfredshetsundersøkelsen, og de kan henvende seg til klassetillitsvalgte. Komiteen mener at et eget eksplisitt system for å melde avvik kan gi informasjon en ikke får gjennom dialog eller evalueringer. Komiteen vil derfor understreke at høgskolen bør prioritere å finne et velegnet system hvor studenter og ansatte løpende kan melde fra om forhold som ikke er tilfredsstillende. Systemet bør gi tilbakemelding til klageren om at klagen er mottatt og informasjon om videre saksbehandling. I den grad det er mulig og hensiktsmessig, bør klageren også få tilbakemelding om resultat av behandlingen.

Det er ikke opprettet et felles opplegg for evaluering av praksis i systembeskrivelsen, men systemet krever at det skal finnes system for dette i fagplanene for aktuelle fag. Komiteen har sett hvordan praksis skal evalueres og hvilke rapporter som genereres i ett studieprogram. Eksemplet framsto som tilfredsstillende både når det gjelder systembeskrivelse og praktisk anvendelse. Komiteen anser at detaljene rundt hvordan praksis skal evalueres, gjerne kan være tilknyttet de enkelte studier. Likevel bør den sentrale systembeskrivelsen etter komiteens mening, angi noen sentrale retningslinjer for hvordan evaluering av praksis skal gjennomføres.

Komiteen ser det som interessant at høgskolen har en undersøkelse blant uteksaminerte kandidater som også omfatter andre utdanningsinstitusjoner i Bergen. Komiteen ser det også som positivt at høgskolen vektlegger å få innspill fra eksterne aktører i nærings- og samfunnsliv. I flere av utdanningene får høgskolen vurdering av relevansen gjennom bred og systematisk kontakt med institusjoner som har praksisplasser for høgskolens studenter. Høgskolen mangler imidlertid en systematisk undersøkelse av utdanningenes relevans for yrkesfeltet. Komiteen ser at det er konkrete planer om å sette i gang med dette, for eksempel gjennom en pilotundersøkelse i 2011.

Komiteen mener at høgskolen har lagt en fornuftig dimensjonering på den felles sluttevalueringen av emner, ved at emnene evalueres i syklus, samtidig som systemet fastsetter at underveisevalueringer skal gjennomføres hver gang det undervises i et emne. Komiteen har merket seg at sluttevalueringene flere steder hadde lave svarprosent samtidig som de var tilfredsstillende for andre emner. Ansatte og studenter som komiteen møtte, var enige om at både tidspunktet for evalueringen og spørsmålsstillingene i den ikke opplevdes som relevante, og at dette kunne forklare noe av den lave deltakelsen. Mange studenter er opptatt av eksamen eller har forlatt institusjonen når evalueringene foregår. Tidspunktet er også uheldig med tanke på å rekke frister for levering av justerte fagplaner. Samtidig tyder dokumentasjonen og samtalene på at sluttevalueringen hadde god svarprosent enkelte steder. Lave svarprosent på denne typen undersøkelser er et allment problem. Høgskolen bør derfor nøye vurdere hvilken nytte man har av disse dataene opp mot kostnadene, og så videre beslutte om en vil intensivere innsatsen for å øke svarprosenten, eventuelt om en vil satse på alternative måter å samle inn informasjon på. Et alternativ til web-basert skriftlig sluttevaluering kan være å arrangere et seminar på slutten av studiet. Sluttevalueringene kan også gjennomføres som (spadiske) utvalgsundersøkelser med tilfeldige utvalg. Høgskolen bør også vurdere tidspunktet for gjennomføring av sluttevalueringen. Komiteen har fått tilbakemeldinger som tyder på at høgskolens oppfølging av undersøkelser og rapporter ikke i tilstrekkelig grad er kjent blant ansatte og studenter. Høgskolen opplever lav svarprosent i flere undersøkelser. En aktiv informasjon til studentene om resultater og

oppfølging av evalueringer kan være en motiverende for økt deltakelse. Komiteen vil komme tilbake til tilbakemeldinger til studentene i neste kapittel.

Komiteen vil knytte noen merknader til studenttilfredshetsundersøkelsene fra henholdsvis 2006 og 2010. Studenttilfredshet antas som regel å komme av studentenes reaksjoner på forskjellen mellom de forventningene de har og den opplevelsen de får i møte med institusjonen. Når tilfredsheten blir høy eller lav, kommer det av at opplevelsen avviker fra forventningene til utdanningen. Komiteen mener at høgskolen bør formidle til studentene hva som er realistiske forventninger når de er studenter ved en høgskole, se også kapittel 3.2. For øvrig finner komiteen at systemet legger opp til en grundig behandling av undersøkelsen, både på avdelingsnivå og institusjonsnivå, med hensyn til å vurdere eventuelle tiltak.

Undersøkelsene viser at mange studenter er fornøyd med de fleste sidene av læringsmiljøet. Om lag 90 prosent av studentene rapporterer om stor grad av trivsel. Også spørsmål om de møtes med respekt fra ansatte og andre studenter, samt de ansattes faglige kompetanse, får gode vurderinger. Imidlertid viser undersøkelsen at studentene er misfornøyd med de samme forholdene i 2010 som i 2006, samt at det relativt sett er flere studenter som er misfornøyd i 2010.

Lærernes pedagogiske kompetanse er det klart største problemet som påpekes i disse undersøkelsene. Nesten halvparten av de som besvarte undersøkelsen, sier seg helt eller delvis uenige i at lærerne er gode pedagoger. Høgskolen har lagt vekt på å utvikle et godt tilbud om kurs i høgskolepedagogikk for de ansatte. Høgskoleledelsen har planer om å arrangere seminar og å finne flere tiltak for å styrke lærernes pedagogiske kunnskap. Dokumentasjonen viser også at det allerede har vært satt i verk flere tiltak på avdelingsnivå, som for eksempel kollegaveiledning og at flere lærere deltar i undervisningen. Avdeling for ingeniørfag har gode erfaringer med to ulike forkurs, som også synes å påvirke studentenes resultater i studiene. En stram økonomi har imidlertid ført til at tilbudet er noe redusert. Komiteen mener høgskolen må prioritere dette spørsmålet, men vil i tillegg anbefale at måten dette spørsmålet er presentert på, bør vurderes. En gradering av lærernes pedagogiske kompetanse, og om dette gjelder mange eller få lærere, vil kunne gi et mer nyansert bilde. Studentevalueringer fra de studiene komiteen har vurdert nærmere, gir et annet bilde enn studenttilfredshetsundersøkelsene. Et tydelig flertall av studentene uttrykker at de er tilfreds med undervisning, veiledning og arbeidsformer.

Et viktig poeng er at studenttilfredshetsundersøkelsen viser at så mye som fire–fem prosent melder om diskriminering knyttet til alder, kjønn og funksjonshemming. Diskriminering er noe som ikke skal forekomme, og høgskolen bør undersøke dette nærmere for å kunne sette i verk tiltak. I framtiden bør også selve spørsmålsstillingen forbedres, slik at det kan konkretiseres hvilke former for diskriminering det er snakk om, og om dette skyldes høgskolens ansatte, andre studenter eller forhold ved lokalene. Denne typen undersøkelser ligger innenfor læringsmiljøutvalgets mandat. Utvalget bør ha et ansvar for å vurdere utformingen av selve undersøkelsen og delta aktivt i arbeidet med å foreslå adekvate oppfølgingstiltak. Komiteen har ikke sett selve spørreskjemaet eller eventuell veiledning til dette. Med forbehold om dette, vil komiteen anbefale at det for denne typen spørsmål også gis informasjon om hvor studentene kan henvende seg i konkrete saker om diskriminering og hvilken oppfølging som vil skje, eller hvor nærmere informasjon om oppfølging og saksgang finnes.

Flere av undersøkelsene og samtaler under institusjonsbesøket tyder på problemer med antall lesesalsplasser, PC-tilgang og gruppe- eller øvingsrom. Samlokalisering i nye lokaler i 2014 vil antakelig kunne løse noen av disse problemene. Likevel framholdt enkelte at også disse lokalene vil være for små dersom studenttallet vokser ytterligere. Høgskolen bør derfor, etter komiteens mening,

vurdere løsninger som er nødvendige i nåværende lokaler, og samtidig vurdere sannsynligheten for at økning i antall studenter vil forårsake problemer også etter flytting til nye lokaler. Mange studenter opplevde at avtale om praksisplass kom sent i stand. Komiteen fikk også høre eksempler på at opp til seks studenter kunne være i praksis samtidig i samme skoleklasse. Komiteen er kjent med at høgskolen inngår avtaler med praksisstedene. Likevel tyder institusjonsbesøket på at arbeidet med å sikre et tilstrekkelig antall gode praksisplasser bør styrkes. I forbindelse med implementering og oppfølging av ny strategiplan for 2011–2015 bør høgskolen derfor vurdere hvorvidt kvaliteten i utdanningene kan opprettholdes, dersom høgskolen samtidig skal ha samme bredde i studietilbudet og øke antall studieplasser.

3.2 Studentenes medvirkning og deres bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet

Kort beskrivelse ut fra tilsendt dokumentasjon

Studentenes medvirkning, både i høgskolen generelt og i kvalitetsarbeidet spesielt, er beskrevet i kvalitetsmanifestet, studentcharteret og i høgskolens etiske retningslinjer, hvor også høgskolens verdigrunnlag er uttrykt. Ifølge kvalitetsmanifestet har studentene et selvstendig ansvar for egen læring, de skal delta aktivt i utvikling og forbedring av eget læringsmiljø og egen utdanning, og de skal delta i emne- og programevaluering, studentdemokratiet og i kvalitetsarbeidet.

Studenter, ansatte og eksterne samarbeidspartnere er alle omfattet av de etiske retningslinjene. Her går det blant annet fram at studenter, så vel som ansatte, har rett og plikt til å ta opp kritikkverdige forhold – også om høgskolens virksomhet – og at de ulike gruppene ved høgskolen skal vise respekt, forståelse og toleranse overfor hverandre.

Studentene er med i følgende utvalg:

- Fagutvalg for utdanning/program: minst én representant fra hver(t) klasse/kull
- Avdelingenes studiekvalitetsutvalg: to representanter (tre ved Avdeling for helse- og sosialfag)
- Avdelingsrådene, to representanter oppnevnt av studentrådene (tre ved AHS)
- Læringsmiljøutvalget: fire representanter (en fra hver avdeling og en fra Studentparlamentet)
- Det sentrale utdanningsutvalget: tre representanter oppnevnt av Studentparlamentet
- Klagenemnda: to representanter oppnevnt av Studentparlamentet
- Høgskolestyret: to representanter
- Det sentrale FoU-utvalget: to representanter
- Tilsettingsutvalget: en representant
- Skikkethetsnemnda: to representanter

Ellers er studentene representert i sine egne demokratiske organer, som studentrådene (ett på hvert studiested, til sammen fem studentråd), Studentparlamentet, styret i Studentparlamentet og i Norsk studentorganisasjon. Det er faste, månedlige møter mellom studenttillitsvalgte og høgskolens ledelse, hvor dekanene møter studentrådene på sine avdelinger, mens høgskoledirektøren møter leder for Studentparlamentet.

Studenter uten tillitsverv kan delta i kvalitetsarbeidet gjennom «klassens time», evalueringer og direkte kontakt med faglærere og andre ansatte.

Komiteens kommentarer og vurdering

Studentene kan ha innflytelse på høgskolens kvalitetssikringsarbeid på en rekke måter, blant annet via det formaliserte studentdemokratiet og gjennom kvalitetssystemet. Høgskolen har det foreskrevne antall studentrepresentanter i alle utvalg, men studenter strever noe med å finne representanter, og det blir ofte de samme som går igjen i flere verv. Om lag halvparten av studentene som svarte på studenttilfredshetsundersøkelsen, kjente til det nære studentdemokratiet som foregår i studentrådene og det nære kvalitetsarbeidet som foregår i fagutvalgene. Studentparlamentets arbeid var kjent for 40 prosent av studentene. Komiteens møter med så vel tillitsvalgte som menige studenter, bekrefter også det bildet. Det forhold at mange studenter i liten grad kjenner til eller engasjerer seg i studentdemokratiet, er ikke spesielt for Høgskolen i Bergen. Sammenliknet med andre utdanningsinstitusjoner i Norge ligger Høgskolen i Bergen på andreplass, med en valgdeltakelse til Studentparlamentet på 29 prosent. Det er riktignok en lav valgdeltakelse, men tallet bekrefter hvor lav valgdeltakelse det faktisk er rundt om på norske læresteder.

Komiteens hovedinntrykk er at høgskolen har gode strukturer for studentmedvirkning. Komiteens oppfatning er at studentene har reell innflytelse i kvalitetsarbeidet og i høgskolens demokratiske organer. De er representert fra laveste til høyeste nivå i hele organisasjonen, fra klassetillitsvalgt til verv som styreprerentant. Studentene er også representert i bredden i organisasjonen, for eksempel i avdelingsrådene og studiekvalitetsutvalgene (avdelingsnivå) og i utdanningsutvalget og læringsmiljøutvalget (institusjonsnivå). Hovedinntrykket komiteen fikk, er at studentrepresentantene blir hørt på og får gjennomslag i de ulike utvalgene. Det virket også som at studentrepresentantene i stor grad kjente til og brukte informasjonen fra kvalitetsarbeidet i sitt arbeid. Komiteen har imidlertid også sett noen klare utfordringer når det gjelder studentenes bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet. For det første er det manglende kontinuitet i en del av fagutvalgene. Studentene blir valgt for ett år av gangen, og nye studentrepresentanter har ikke alltid sett referater fra året før. For å få større kontinuitet i fagutvalgene vil komiteen anbefale at studentrepresentantene får utlevert siste års referater, og at de får en kort innføring i forrige års saker og hvilke saker som venter. Det er heller ikke alle tillitsvalgte som får informasjon om hva som ligger i vervet. Studentrådene arrangerer kurs for tillitsvalgte studenter, og fagutvalgene skal også kunne gi informasjon om hva som forventes av representantene i utvalget. Det arrangeres ingen kurs i regi av høgskolen på dette nivået. Komiteen vil understreke at høgskolen som institusjon har et ansvar for opplæring av tillitsvalgte studenter.

Studentrepresentantene på sentralt nivå som komiteen møtte, hadde gjennomgående hatt mange verv i studentorganisasjonen og deltatt i flere utvalg i kvalitetsarbeidet. Studentene gav uttrykk for at de blir hørt på og får gjennomslag. Imidlertid ble det hevdet at studentene kommer inn for tidlig eller for sent i prosessen i de strategiske sakene, samt at mange av de overordnede diskusjonene og prosessene styres ovenfra.

Læringsmiljøutvalget synes ikke helt å ha funnet sin rolle i kvalitetsarbeidet, og det framstår som utydelig for studentene. Kun 6 prosent av de som svarte på studenttilfredshetsundersøkelsen, har kjennskap til utvalgets virksomhet. Læringsmiljøutvalget er det utvalget hvor studentene er best representert, og utvalget rapporterer direkte til høgskolens styre. Utvalget har et lovpålagt ansvar for studentenes fysiske og psykososiale læringsmiljø. Høgskolen må sørge for at utvalget får et klart mandat og en reell medvirkning i kvalitetsarbeidet, og finne tiltak for at utvalget blir tydelig og kjent i organisasjonen.

Studenter uten tillitsverv har innflytelse gjennom studentevalueringene og uformelle samtaler med faglærerne, og de kan henvende seg til sine tillitsvalgte, som igjen er representert i fagutvalgene. Mye tyder på at studentenes kjennskap til kvalitetssikringssystemet er nokså varierende, og det varierer mellom avdelinger og type utdanninger. Lav svarprosent på særlig sluttevalueringene, kan være et tegn på liten kjennskap eller manglende engasjement. Samtidig gav de fleste studentene som komiteen traff, uttrykk for at de får svært lite informasjon om resultatene fra evalueringene, og at det da oppleves som noe forgjeves å delta i dem. God informasjon om og enkel tilgang til resultatene fra evalueringene er viktig for studentenes bruk og nytte av systemet. Som nevnt skal disse legges ut på læringsplattformen, og de blir tatt opp i fagutvalgene, hvor studentene er representert. Høgskolen bør påse at systemets krav om informasjon til studentene blir fulgt opp, slik at systemet fungerer etter hensikten. Det ser også ut som om studentene generelt trenger en mer målrettet innføring i den rollen de skal fylle ved høgskolen, blant annet som partnere i kvalitetssikringen og deltakere i det demokratiske systemet.

Komiteen mener også at et velfungerende system for å melde avvik enkelt og når det oppleves, samt at disse følges opp på en adekvat måte, og at klageren får tilbakemelding om oppfølging, vil styrke studentmedvirkningen. I tillegg vil dette kunne styrke studentenes engasjement til videre å delta i kvalitetsarbeidet.

3.3 Sikring av faglig kvalitet i utdanningene

Kort beskrivelse ut fra tilsendt dokumentasjon

Ifølge strategiplanen⁴ skal høgskolen utdanne velkvalifiserte og reflekterte yrkesutøvere for samfunns- og næringsliv gjennom å tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap. Det heter videre at høgskolen skal ha et godt internasjonalt undervisnings- og læringsmiljø. Høgskolen vektlegger å øke søkertallet og bedre studiegjennomføringen, særlig innen allmennlærer⁵- og ingeniørutdanning. De overordnede målene skal nås ved å:

- sikre høy faglig og pedagogisk kvalitet på alle utdanningstilbud
- optimalisere omfang av studentaktive lærings- og vurderingsformer
- gi bachelor- og masterstudium som samsvarer med behov i samfunns- og næringsliv
- tilby master- og doktorgradsutdanning som bygger på grunnutdanningene
- arbeide i retning av at alle bachelorutdanningene skal inneholde praksiskomponent
- innen 2010 etablere minimum tre nye studietilbud på tvers av avdelingene
- la studentvelferd være en integrert del av læringsmiljøet
- tilby god infrastruktur
- legge til rette for funksjonshemmede med vekt på universell utforming

Strategiplanen fastsetter også at høgskolen skal drive profesjonsrettet forsknings- og utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet. Det legges også vekt på at høgskolen skal formidle resultatene og medvirke til innovasjon og verdiskaping i samfunnet. Høgskolen skal bruke 25 prosent av lønnsmassen på FoU-virksomhet og faglig fornyelse, og bygge internasjonale forskningsmiljøer ved å etablere større, strategiske forskningsprogram som inkluderer internasjonalt samarbeid. Videre framholdes det at høgskolen skal ha egnede møteplasser for intern FoU-formidling, og at flere studenter skal medvirke i FoU, nyskaping og kunstnerisk utviklingsarbeid. På det innledende besøket

⁴ Strategiplanen inneholder flere mål og strategier enn dem som trekkes fram her. Komiteens vurderinger henviser til strategiplanen 2006–2010 som den fikk tilsendt i dokumentasjonen. Høgskolen har senere (november 2010) vedtatt ny strategiplan for 2011–2015.

⁵ Allmennlærerutdanningen er i en utfasing og vil erstattes av den nye grunnskolelærerutdanningen, jf. også fotnote 4 ovenfor.

la ledelsen vekt på at de ønsket at undervisningen skulle være FoU-basert i en internasjonal kontekst, og samtidig praksisnær.

Høgskolens regler for oppretting av nye studietilbud tar utgangspunkt i NOKUTs standarder for akkreditering av studietilbud. Kvalitetssikringssystemet har prosedyrer for utarbeiding og revisjon av fagplaner, samt en mal for utarbeiding av fagplan. I tillegg er der mer detaljerte regler for den enkelte avdeling. Nettsiden inneholder også lenker til kvalifikasjonsrammeverk og framdriftsplan for dette ved Høgskolen i Bergen. Høgskolen avholdt et oppstartsseminar for involverte aktører i fagplanarbeidet høsten 2009. Ifølge planen skulle arbeidet være i gang ultimo desember 2010. Det planlegges et nytt seminar høsten 2011, og primo juni 2012 skal læringsutbyttebeskrivelsene være implementert i alle fagplaner.

Retningslinjene for tildeling av FoU-tid fastslår blant annet at alle faste ansatte i undervisnings- og forskningsstillinger, samt vikarer med ansettelse ut over seks måneder, skal kunne bruke åtte til ti prosent av tiden til faglig fornying. Forskningstid ut over dette må søkes. Vikarer med arbeidskontrakter utover to år, kan også søke. Søknader om FoU-tid ut over 50 prosent behandles av det sentrale FoU-utvalget, mens andre søknader behandles i avdelingen. Avdelingene har egne reglement, for eksempel praktiserer Avdeling for helsefag at professorer automatisk tildeles 40 prosent FoU-tid, mens førstekompetente kan søke om inntil 30 prosent, og andre faglig ansatte kan søke om inntil 20 prosent.

Høgskolens eksamensforskrift har følgende retningslinjer for bruk av ekstern sensor:

«4. Følgende kvalitetssikring skal inngå i sensurordningen;

- a) *Emner der karakteren står selvstendig på vitnemålet skal der være ekstern og intern sensor ved den enkelte eksamen minimum hvert 3. år.*
- b) *Eksamensoppgavene skal kvalitetssikres ved at instituttleder/seksjonsleder eller ekstern sensor eller eksamenskommissjon godkjenner oppgavene.*
Godkjenningen skal omfatte:
Faglig innhold
Formulering av oppgaveteksten
Rettskriving i begge målformene
- c) *Sensor(ene) skal skrive rapport på fastsatt skjema»*

Drøftinger og vurderinger av utdanningenes faglige kvalitet er særlig knyttet til utdanningsutvalget, studiekvalitetsutvalg og avdelingsråd i avdelingene, og til fagutvalg på institutt- og programnivå, se nærmere beskrivelse og kommentar i kapittel 2. Ulike uformelle arenaer og møteplasser vil også være viktige i kvalitetsarbeidet. Denne evalueringen har fokus på kvalitetssikringssystem og det systematiske kvalitetsarbeidet, og vil derfor ikke til fulle kunne omfatte det mer uformelle kvalitetsarbeidet.

Komiteens kommentarer og vurdering

For Høgskolen i Bergen, med store grunnutdanninger i ulike profesjonsfag, vil en sikring av faglig kvalitet i utdanningene inneholde både en akademisk dimensjon og samtidig en dimensjon knyttet til utdanningenes relevans for nærings- og arbeidsliv. Komiteen ser det som positivt at høgskolens overordnede mål og strategier for FoU-satsing så tydelig forankres mot profesjonsfagene. Høgskolen har universitetsambisjoner og har i den forbindelse som uttalt mål at satsingen på mastergradsstudier, og etter hvert doktorgradsstudier, skal komme grunnutdanningene til gode. I de samtalene komiteen har hatt med høgskolens ledelse, ble det understreket at det viktigste for høgskolen var å øke

forskningen inn mot profesjonsfagene, så fikk universitetsstatus heller ta tid. Etter komiteens mening har Høgskolen i Bergen i sin strategi lagt vekt på en faglig utvikling som tydelig bygger på og kan bidra til å styrke profesjonsfagene.

Institusjonsledelsen uttrykte et ønske om at arbeidet med kvalifikasjonsrammeverket skulle omfatte en utsjekking av utdanningskvaliteten. Komiteen har merket seg at arbeidet med å beskrive læringsutbytte i fagplanene er startet opp i institusjonen og skal i henhold til planen være innarbeidet til høstsemesteret 2012. Dokumentasjonen viser at fagplanene årlig diskuteres i fagutvalg, avdelingsråd og studiekvalitetsutvalg. Komiteen mener også at høgskolen på en god måte har trukket med eksterne samarbeidspartnere i relevante utvalg. Dette oppleves som viktige bidrag til sikring av faglig kvalitet og relevans.

Dokumentasjonen og institusjonsbesøkene tyder på at det foregår jevnlig møteaktivitet med diskusjoner om kvalitet i utdanningen i aktuelle utvalg, og komiteen ser at det foreslås å sette i verk forbedringstiltak. Komiteen har også sett eksempler på innmelding og oppfølging av saker oppover og nedover i utvalgssystemet. Iverksetting av foreslåtte tiltak og vurdering av resultater av disse kan spores i den tilsendte dokumentasjonen. Når det gjelder utvalgsarbeidet, opplevde komiteen at ikke alle deltakere var kjent med oppfølging av foreslåtte tiltak og rapporter. Informasjon om oppfølging bør derfor styrkes overfor utvalgene.

Høgskoleledelsen legger vekt på å følge med på status for akademisk kompetanse i staben. I samtalene ble det påpekt at høgskolen har hatt stor økning i antall ansatte med førstestillingskompetanse, blant annet har antall professorer økt fra rundt fem til over 20 i siste femårsperiode. Høgskolen har arbeidet både med intern kvalifisering og med rekruttering for å få dette til. Likevel er det utfordringer i enkelte fag. Alle avdelingene hadde eksempler på skjev fordeling av ansatte med førstekompetanse i de ulike fagene en utdanning er sammensatt av. Komiteen fikk inntrykk av at førstekompetanse og relevant praksiserfaring var viktige faktorer ved nyrekruttering. Komiteen ble videre fortalt at professorer og andre med førstekompetanse ble trukket tungt inn i undervisningen. Lærerne framholdt at eksempler fra egen forskning opplevdes som inspirerende av studentene. Flere lærere la vekt på å bruke internasjonale gjesteforelesere i undervisningen, samt sørge for egen deltakelse i internasjonale nettverk, og å legge til rette for studentutveksling. Studentevalueringer i alle tre avdelinger viser at et flertall av studentene er rimelig godt fornøyd med undervisning, veiledning, læreformer og lærernes faglige kompetanse.

Etter komiteens mening har høgskolen tilfredsstillende systemer for bruk av eksterne sensorer. Dokumentasjonen og samtalene tyder på at tilsynssensorer benyttes aktivt i kvalitetsarbeidet ved alle tre avdelinger. Høgskolen får inn vurderinger av eksamensoppgaver og rapporter fra de eksterne sensorene. Dokumentasjonen tyder også på at sensorrapportene vektlegges og utløser tiltak.

Sikring av faglig relevans ble framholdt som en sentral del av faglig utvikling og kvalitetssikring. Samarbeidet med praksisfeltet for profesjonsutdanningene synes å være godt og systematiske utbygd. Representantene fra praksisfeltet som komiteen møtte, mente de hadde et nært og godt samarbeid med høgskolen og stor påvirkning i arbeidet med fagplanen om det som gjaldt praksis. Inntrykket var at høgskolen tar praksisdelen av studiene alvorlig, og at de sammen bidrar til å løfte den faglige kvaliteten. Representanter fra praksisfeltet mente at høgskolen iverksetter tiltak for forbedring, som igjen evalueres. Høgskolens bidrag til å bygge veilederkompetansen i praksisvirksomhetene ble også trukket fram. Komiteen fikk høre om flere konkrete FoU-prosjekter der høgskolen samarbeider med institusjoner i samfunns- og næringsliv, og det ble hevdet at omfanget av slike prosjekter har økt de

senere årene. Slike prosjekter forekommer også i utdanninger uten obligatorisk praksis. Komiteen fikk inntrykk av at høgskolen satser på å trekke studentene med i dette praksisnære FoU-arbeidet.

Høgskoleledelsen pekte på at NOKUTs evalueringer av enkelte utdanninger og høgskolens oppfølging av disse hadde vært positive for faglig kvalitetssikring. Som nevnt har høgskolen startet med ekstern evaluering av utdanningene. Etter komiteens mening kan slike evalueringer gi mange verdifulle bidrag. Samtidig er de også ofte relativt kostnadskrevende. Komiteen har sett rapport fra én slik evaluering, og er kjent med at erfaringer fra denne skal benyttes til å finne et godt opplegg for slike evalueringer. Evalueringskomiteen som gjennomførte pilotundersøkelsen, peker på at anvendelse av NOKUTs akkrediteringskriterier ikke var tilstrekkelige for evalueringens formål. Dette kan komiteen forstå. Skal slike evalueringer kunne bidra til faglig utvikling i pågående utdanninger, bør vurderingskriteriene peke mot større ambisjoner enn det som kreves i nasjonale minstestandarder for å få adgang til å sette i gang studier. Komiteen mener også at slike eksterne evalueringer bør rette blikket mot det faglige nivået i utdanningene, og høgskolen må utnytte denne kunnskapen i sin plan for undervisningen. Retningslinjene for denne typen evalueringer bør utformes slik at det gis rom for lokale tilpasninger til det enkelte studiet, og fagmiljøene må involveres i planleggingen. Ekstern evaluering og «benchmarking» kan gi nytting informasjon til kurskorrigering for å nå faglige kvalitetsmål i utdanningene.

Under institusjonsbesøket opplevde komiteen at spørsmål om hvordan faglig kvalitet ble sikret medførte noe usikkerhet. Betydning av internasjonale FoU-nettverk ble trukket fram sammen med vurderinger fra eksterne sensorer. Flere henviste også til studentevalueringer. Generelt mener komiteen at høgskolen bør prioritere arbeidet med å styrke kvalitetssystemet når det gjelder å få god informasjon om den faglige kvaliteten i utdanningene og å få innspill til videre utvikling av denne.

Komiteen har også sett at høgskolen er med i en felles kandidatundersøkelse sammen med Universitetet i Bergen og Norges handelshøyskole. Komiteen vurderer slike sammenliknende undersøkelser som svært fruktbare, og vil støtte tanker om å utvide dette til å omfatte flere forhold. Komiteen anser det som positivt at høgskolen har planer om å utbygge kvalitetssystemet med en egen undersøkelse av fagenes relevans for nærings- og arbeidsliv.

De problemene som er nevnt i kapittel 3.1 når det gjelder kapasitet i lokalene, og problemer med hensyn til å sikre studentene tilfredsstillende praksissituasjoner, er også relevante for sikringen av faglig kvalitet i utdanningene.

3.4 Samlet vurdering av kvalitetssikringssystemet i lys av NOKUTs evalueringskriterier

NOKUTs første evalueringskriterium omhandler hvorvidt systemet *stimulerer til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur gjennom å fremme bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer, om det stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet engasjement og forbedringsvilje, og om informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige.*

Kvalitetssikringssystemet med beskrivelser og tilgang til dokumenter er tilgjengelig gjennom høgskolens intranett. I tillegg brukes læringsplattformen som informasjonskanal til studentene, blant annet etter studentevalueringer. Etter komiteens mening er kvalitetsarbeidet godt dokumentert i rapporter og referater. Imidlertid tyder institusjonsbesøket på at informasjon om systemet bør styrkes overfor studentene, og at høgskolen må påse at evalueringsresultater og annen relevant informasjon faktisk legges ut på læringsplattformen.

Kvalitetssikringssystemet fungerer slik at mye av oppfølgingen i kvalitetsarbeidet skjer på lavest nivå i organisasjonen, samtidig sikrer systemet at informasjonen blir sendt videre til nærmeste leder og til fagutvalget. Dokumentasjonen komiteen har gjennomgått, viser tilfredsstillende aktivitet i alle aktuelle utvalg og råd, og at kvalitetsarbeidet ofte er på dagsorden. Årsrapporter og planer viser at forbedringstiltak fastsettes i den årlige beslutningsprosessen, og at resultater rapporteres. Etter komiteens mening har studenter og ansatte gode muligheter for aktiv medvirkning i kvalitetsarbeidet. Likevel bør høgskolen, etter komiteens mening, finne tiltak for å styrke studentenes deltakelse i kvalitetsarbeidet. Høgskolen bør vurdere ulike tiltak, som justering av evalueringsformer og tydeligere forventninger til hva studentrollen innebærer av forventet deltakelse. Høgskolen må også ta ansvar for at alle studenter med tillitsverv og funksjoner i kvalitetsarbeidet får opplæring i sin rolle. Læringsmiljøutvalgets synes ikke å ha fått en klar rolle i kvalitetsarbeidet, og høgskolen bør etter komiteens mening prioritere at dette utvalget får en viktig funksjon. I tillegg til det formelle kvalitetsarbeidet som foregår i råd og utvalg, har komiteen hørt eksempler på at høgskolen benytter større seminarer for de ansatte. Etter komiteens mening kan slike uformelle tiltak styrke kvalitetskulturen.

Det andre evalueringskriteriet, **Mål, plan og ledelsesforankring** er vurdert med hensyn til hvorvidt *kvalitetssikringssystemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår, om det er forankret i ledelsen og besluttende organ på de ulike nivåer, om arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet er fastsatt, og om selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov.*

Etter komiteens mening har *kvalitetsmanifestet* en tydelig beskrivelse av mandat og fullmakt til alle aktører, råd og utvalg i kvalitetsarbeidet. Høgskolen bør forbedre den grafiske framstillingen av utvalgsstrukturen, slik at forholdet mellom utvalgene og beslutningsnivåene kommer tydeligere fram.

Etter komiteens vurdering er kvalitetssikringssystemet forankret i høgskolens strategiske plan og overordnede mål som følges opp med delmål i «Årsrapport og -planer». På denne måten er kvalitetsarbeidet også en del av høgskolens ordinære budsjett- og styringsprosesser. Dokumentasjonen viser at høgskolens avdelinger definerer egne mål under de overordnede målene, samt konkretiserer tiltak under disse. I *kvalitetsmanifestet*, under «mål for arbeidet med kvalitet», slås det fast at målstyring er et grunnleggende prinsipp i arbeidet med kvalitet. Etter komiteens mening bør dette modereres, da vesentlige sider ved å sikre studiekvalitet også er regulert av lov, forskrift, retningslinjer, faste prosedyrer og rutiner, slik teksten umiddelbart foran dette avsnittet også stadfester.

Komiteen mener også at listen over styrende dokumenter bør inneholde et punkt om høgskolens egne retningslinjer, rutiner og prosedyrer.

Kvalitetssikringssystemet er forankret i ledelsen på alle nivåer i organisasjonen ved at ledelsen har ansvaret for kvalitetsarbeidet og ressursstyring på sitt nivå. Komiteen mener noen avsatte ressurser på institutt-/programnivå vil kunne gi et styrket handlingsrom til å gjennomføre tiltak på dette nivået. Dette kan også ytterligere styrke engasjementet i kvalitetsarbeidet. Komiteen mener også at høgskolen bør vurdere å la funksjoner som instituttleder og programansvarlig være hele stillingsbrøker.

Høgskolen har på en tilfredsstillende måte sørget for at kvalitetssikringssystemet vurderes, og hadde en større gjennomgang i 2008. Så langt komiteen har fått brakt på det rene, har tiltakene som ble gjennomført etter denne gjennomgangen, ført til forbedringer av systemet.

Komiteen vil også vise til drøftingene i kapittel 3.1 og 3.2.

Kriteriene 3, 4 og 5 er nærmere vurdert i kapittel 3.1. Dette gjelder kriteriene: **Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene**, som er vurdert med hensyn til hvorvidt *sikring og vurdering i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, og om systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier*. **Analyse, vurdering og rapportering** som er vurdert i med tanke på hvorvidt *den informasjon som systemet genererer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledelsesnivå*. **Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring** som er vurdert ut fra hvorvidt *tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres*. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten.

Komiteen mener høgskolens kvalitetssikringssystem som helhet er tilfredsstillende i lys av disse kriteriene. Høgskolen må prioritere å få på plass et fungerende opplegg for å melde og følge opp avvik, samt iverksette planlagt relevansundersøkelse.

4 Konklusjon: Har Høgskolen i Bergen et tilfredsstillende system for kvalitetssikring av utdanningen?

Komiteen mener at Høgskolen i Bergen har et system for kvalitetssikring av utdanningen som er gjennomgående i hele organisasjonen, og systemet er i bruk. Kvalitetsarbeidet er organisert på en måte som sikrer mulighet for bred medvirkning fra studenter og ansatte. Høgskolen har satt mål og delmål i kvalitetsarbeidet på en tilfredsstillende måte, og målene rapporteres på og følges opp i årsplaner på alle nivåer i organisasjonen. Kvalitetssikringssystemet er etter komiteens vurdering ledelsesforankret på en tilfredsstillende måte. Planer, rapporter og samtaler under besøkene tyder på at høgskolen aktivt søker å finne forbedringstiltak når problemer avdekkes. Foreslåtte tiltak kan gjenfinnes i planer og rapporter, men institusjonsbesøket tyder på at høgskolen bør styrke aktiv informasjon til ansatte og studenter om hvordan oppfølgingen skjer.

Samlet sett mener komiteen at systemet for å kvalitetssikre utdanningen ved Høgskolen i Bergen tilfredsstillende kravene i forskriften om å sikre kontinuerlige forbedringer, gi tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekke sviktende kvalitet. Systemet er etter komiteens mening i stand

til å sikre og bidra til utvikling av kvalitet i hele utdanningen, og omfatter alle forhold som har betydning for utdanningskvaliteten. I neste kapittel vil komiteen oppsummere sine anbefalinger til høgskolen om videre utvikling av kvalitetsarbeidet.

På bakgrunn av ovenstående anbefaler komiteen at system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen i Bergen godkjennes. Komiteens innstilling er enstemmig.

5 Komiteens råd om videreutvikling av kvalitetsarbeidet

Informasjon som genereres i systemet og høgskolens bruk og nytte av denne

Komiteen vil understreke at høgskolen bør prioritere å finne et velegnet system hvor studenter og ansatte kan melde fra om forhold som ikke er tilfredsstillende. Høgskolen mangler en systematisk undersøkelse av utdanningenes relevans. Høgskolen har planer om å iverksette dette. Den sentrale systembeskrivelsen angir i dag at evaluering av praksis skal beskrives i fagplanene. Etter komiteens mening bør systembeskrivelsen også angi noen sentrale retningslinjer for hvordan evaluering av praksis skal gjennomføres. Høgskolen bør forbedre studenttilfredshetsundersøkelsen for å få fram mer konkret informasjon. Særlig gjelder dette spørsmålene om diskriminering og om lærernes pedagogiske kompetanse.

Studenttilfredshetsundersøkelsen peker på noen områder høgskolen bør gripe fatt i:

- Diskriminering er noe som ikke skal forekomme, og høgskolen bør undersøke dette nærmere for å kunne sette i verk tiltak.
- Høgskolen har i dag noen utfordringer når det gjelder de fysiske lokalene, og bør vurdere tiltak som kan iverksettes før flytting til nye lokaler i 2014. I forbindelse med arbeidet med ny strategiplan bør høgskolen vurdere hvorvidt kvaliteten i utdanningene kan opprettholdes dersom høgskolen samtidig skal ha samme bredde i studietilbudet og øke antall studieplasser.
- Komiteen mener høgskolen må prioritere spørsmålet om lærernes pedagogiske kompetanse. Dette har høgskolen også planer om.

Studentmedvirkning og studentenes bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet

Høgskolen har ansvar for å legge til rette for at studenter engasjerer seg i studentdemokratiet og kvalitetsarbeidet, og det kan være en fordel om institusjonen tar større ansvar for en sosialisering av studentene inn i den rollen de skal fylle ved Høgskolen i Bergen. Høgskolen må påse at studenter med tillitsverv og funksjoner i kvalitetsarbeidet får tilfredsstillende opplæring. Læringsmiljøutvalget må få et tydelig mandat i kvalitetsarbeidet, og framheves overfor studentene som et av studentenes beste organ for å bidra til læringsmiljøet. For å få større kontinuitet i fagutvalgene vil komiteen anbefale at studentrepresentantene får utlevert siste års referater og at de får en kort innføring i forrige års saker og hvilke saker som venter.

Sikring av faglig kvalitet i utdanningen

For å få god informasjon om faglig kvalitet i utdanningene bør kvalitetssikringssystemet som planlagt styrkes med systematisk ekstern evaluering av utdanningene. Fagmiljøene bør være sentrale i planleggingen av de enkelte evalueringene.

6 Vedlegg

6.1 Dokumentasjon fra Høgskolen i Bergen

Dokumentasjon mottatt forut for innledende besøk

1. Ledelsens redegjørelse for status og utfordringer i høgskolens arbeid med kvalitetssikring av utdanningen
2. Presentasjon av kvalitetssystemet og orientering om viktige endringer siden forrige evaluering med vedlegg
3. Studenttilfredshetsundersøkelsen 2010
4. Rekrutteringsundersøkelsen 2008
5. Kandidatundersøkelsen 2009
6. Årsrapport og -plan for Høgskolen i Bergen for de siste tre år
7. Årsrapporter fra LMU ved Høgskolen i Bergen for de siste tre år
8. Studentcharter
9. Ethiske retningslinjer
10. Oversikt over relevante styrevedtak etter forrige evaluering

Dokumentasjon mottatt forut for hovedbesøket

1. Rapporter fra studentevalueringer (eksempler fra underveis- og sluttevaluering av emner, evaluering av praksis, evaluering av læringsmiljø og trivsel, evaluering av helhet i studiene)
2. Eksempler på egenevaluering fra emneansvarlige
3. Eksempler på rapporter fra praksisfeltet
4. Eksempler på oppfølgingsplaner o.l. fra de utvalgte studiene
5. Samlet rapport fra institutt/program og eksempler på oppfølgingsplaner
6. Eksempler på samlet rapport og oppfølgingsplan fra hver avdeling
7. Rapportmal – har avdelingene en felles mal for årsrapport til styret?
8. Referat fra aktuelle møter i fagutvalgene på de valgte institutt/program som viser behandling av rapporter og oppfølgingsplaner
9. Referat fra aktuelle møter i studiekvalitetsutvalgene på alle tre avdelinger som viser behandling av rapporter og oppfølgingsplaner
10. Referat fra institusjonens utdanningsutvalg som viser behandling av rapporter og oppfølgingsplaner
11. Referat fra toppledelsens styringsdialog med avdelingene
12. Styreframlegg og referat fra styremøte som behandlet siste «Rapport og planer»
13. Regler/system for å fastsette faglig ansattes tid for faglig oppdatering og FoU
14. System for revisjon av studieplaner og oppretting av nye studier
15. System for bruk av tilsynssensor, veiledning til sensorer
16. Referat fra aktuelle møter i utdanningsutvalget, studiekvalitetsutvalgene, utvalgte fagutvalg og fra avdelingsrådene

6.2 Program for institusjonsbesøkene

Program for komiteens innledende besøk 28. oktober 2010

Komiteen hadde møte med ledelsen, anledning til å stille systemansvarlige oppklarende spørsmål vedrørende kvalitetssikringssystemet og to interne møter.

Program for komiteens hovedbesøk 6.–8. desember 2010

Besøket var konsentrert rundt høgskolens bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet sett i lys av NOKUTs evalueringskriterier. For å se systemet i praksis, ble tre studier plukket ut som eksempler: Bachelorgrad i fysioterapi, bachelorgrad i datafag og mastergrad i undervisningsvitenskap. Følgende områder i kvalitetsarbeidet ble vurdert nærmere:

FOKUSOMRÅDE 1: Hvilken informasjon får høgskolen gjennom kvalitetssikringssystemet, slik det foreligger i dag? Hvordan brukes informasjonen? Gir systemet tilfredsstillende informasjon på alle nivåer?

FOKUSOMRÅDE 2: Studentenes medvirkning, bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet.

FOKUSOMRÅDE 3: Hvordan bidrar kvalitetssikringssystemet til å sikre faglig kvalitet i utdanningene?

Mandag 6. desember	
08:30–10:20	Komitémøte
10:20–10:50	Møte med instituttleder og emneansvarlig, Institutt for radiografi (om programevaluering)
10:50–11:35	Møte med studenter uten tillitsverv, 2 fra hvert studium
11:35–11:45	Komiteens oppsummering
11:45–12:30	Lunsj
12:30–13:30	Møte med tillitsvalgte studenter på klasse-, og institutt-/program- og avdelingsnivå
13:30–13:45	Komiteens oppsummering
13:45–14:45	Møte med emneansvarlige
14:45–15:00	Komiteens oppsummering
15:00–15:45	Møte fra representanter fra de tre fagutvalgene (studentrepresentanter møtte tidligere)
15:45–16:00	Komiteens oppsummering
16:00–16:15	Kaffepause
16:15–17:00	Møte med representanter fra praksisfeltet
17:00–17:15	Komiteens oppsummering
17:15–18:00	Komitémøte
Tirsdag 7. desember	
08:30–09:00	Komitémøte
09:00–09:45	Møte med instituttledere og programansvarlig
09:45–10:00	Komiteens oppsummering
10:00–10:30	Møte med leder fra hvert avdelingsråd
10:30–11:30	Møte med dekaner
11:30–11:45	Komiteens oppsummering
Tirsdag 7. desember	
11:45–12:45	Lunsj
12:45–13:45	Møte med representanter fra avdelingens studiekvalitetsutvalg
13:45–14:00	Komiteens oppsummering
14:00–15:00	Møte med representanter fra utdanningsutvalget
15:00–15:15	Komiteens oppsummering
15:15–15:45	Kaffepause
15:45–16:15	Møte med 2 interne styrerepresentanter fra undervisnings- og forskningsstillinger
16:15–16:45	Møte med 2 eksterne styrerepresentanter
17:45–17:00	Komiteens oppsummering
17:00–18:00	Komitémøte

Onsdag 8. desember	
08:45–09:00	Kort forberedelse
09:00–10:00	Møte med studentenes styrerepresentanter og leder/nestleder i Studentparlamentet, samt studentrepresentanter i læringsmiljøutvalget og utdanningsutvalget
10:00–10:15	Komiteens oppsummering
10:15–11:15	Møte med institusjonsledelsen
11:15–11:30	Komiteens oppsummering
11:30–12:15	Lunsj
12:15–14:30	Komitémøte
14:30–14:50	Tilbakemeldinger til ledelsen

6.3 Sakkyndig komités mandat

MANDAT FOR SAKKYNDIGE KOMITEER VED EVALUERING AV INSTITUSJONENES KVALITETSSIKRINGSSYSTEM

Fastsatt av NOKUTs styre 5. mai 2003, revidert 17.12. 2008, tilpasset *Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* av 1. februar 2010.

Den sakkyndige komiteen skal evaluere institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningen, og vurdere om dette er tilfredsstillende i forhold til gjeldende forskrift og NOKUTs evalueringskriterier.

Komiteen skal gi en entydig og begrunnet konklusjon om hvorvidt institusjonens system for kvalitetssikring er tilfredsstillende.

Evalueringen skal gjennomføres med en konstruktiv holdning til institusjonen, og komiteen skal også gi råd om det videre kvalitetsarbeid ved institusjonen.

Hvis evalueringen avdekker klare indikasjoner på alvorlig kvalitetssvikt i enkeltstudier, skal dette bemerkes i komiteens rapport. Komiteens vurdering skal baseres på følgende materiale:

- Institusjonens beskrivelse av kvalitetssikringssystemet.
- Dokumentasjon av utført kvalitetssikring / kvalitetsarbeid som institusjonen legger fram. Komiteen kan be om å få seg forelagt et hvilket som helst materiale som den anser at kan ha betydning for vurderingen.
- Komiteens erfaringer og funn ved institusjonsbesøk. Komiteen avgjør hvem den vil treffe og hvilke enheter den vil besøke.

Komiteen skal nedfelle sine vurderinger, konklusjoner og anbefalinger i en skriftlig rapport. Komiteen skal kvalitetssikre rapportens faktiske opplysninger før den avgis.

Komiteen arbeider på oppdrag fra og avgir sin rapport til NOKUT. Oppdraget er avsluttet når NOKUT har fattet vedtak i saken. Inntil oppdraget er avsluttet, skal de sakkyndige ikke ta del i den offentlige debatt om saken.

6.4 NOKUTs evalueringskriterier

Evalueringskriteriene finnes i *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning* (tilsynsforskriften), vedtatt av NOKUT 27. januar 2011, Kapittel 3.

Kvalitetssikringssystemet skal frambringe den kunnskapen som institusjonen trenger for å kunne vurdere kvaliteten i studiene. Kvalitetssikringen skal omfatte alle studietilbud som en institusjon gir, internt og eksternt, alle deler av studiet og alle formidlingsformer. Institusjonen skal ha faste rutiner og prosesser som i en årlig syklus frambringer, vurderer og anvender informasjon om det enkelte studium og om utdanningsvirksomheten generelt. Systemet skal bidra til at institusjonen vurderer resultatene i utdanningsvirksomheten, avdekker svakheter, iverksetter forbedringstiltak og foretar kontinuerlige vurderinger med sikte på kvalitetsutvikling. Vesentlig informasjon og vurderinger skal være tilstrekkelig dokumentert.

Institusjonen utformer sitt system, hvilke data og informasjon som inngår, og hvilken dokumentasjon det frambringer ut i fra egen størrelse, faglig profil og lokale behov. Jmfør også Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 2-1. 7

§ 3-1 NOKUTs evaluering

1. Sakkyndige oppnevnt av NOKUT vurderer institusjonens kontinuerlige og systematiske arbeid for å sikre og forbedre kvaliteten i utdanningen.
2. De sakkyndige skal foreta en helhetlig bedømmelse av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det, der kriteriene nevnt i § 3-1.3 ses i sammenheng, jmfør Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 2.2.
3. Institusjonenes kvalitetssikringssystem evalueres ut fra følgende kriteriesett:
  - a. **Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur** NOKUT skal vurdere hvorvidt kvalitetssikringssystemet fremmer bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer, om det stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet engasjement og forbedringsvilje, og om informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige.
  - b. **Mål, plan og ledelsesforankring** NOKUT skal vurdere hvorvidt kvalitetssikringssystemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår, om det er forankret i ledelsen og besluttsende organ på de ulike nivåer, om arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet er fastsatt, og om selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov.
  - c. **Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene** NOKUT skal vurdere hvorvidt sikring og vurdering i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, og om systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier.
  - d. **Analyse, vurdering og rapportering** NOKUT skal vurdere hvorvidt den informasjon som systemet genererer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledelsesnivå.
  - e. **Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring** NOKUT skal vurdere hvorvidt tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten.

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
Postboks 1708 Vika
0121 Oslo

Uttalelse om rapport fra sakkyndig komité for evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen

Vi viser til brev av 08.04.11 om rapport fra sakkyndig komité for evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen.

Høgskolen takker for rapporten, og vi mener den sakkyndige komiteen gir et realistisk bilde av hvordan HiB arbeider med kvalitet i utdanningene.

Vi merker oss at merknadene fra komiteen i stor grad stemmer overens med høgskolens egen vurdering av status og utfordringer, slik høgskolens ledelse presenterte disse i brev til og samtaler med komiteen.

Når det gjelder komiteens råd om den videre utviklingen av kvalitetsarbeidet og hvilke områder høgskolen bør prioritere å følge opp, leser vi disse med interesse.

Høgskolen har allerede startet arbeidet med å styrke noen av områdene. Det gjelder planer og tiltak for å styrke lærernes pedagogiske kompetanse.

I ny strategiske plan for 2011- 2015 har HiB som mål at høgskolen skal bedre den pedagogiske kvaliteten i undervisningen og videreutvikle studentaktive læringsformer.

I årsplan for 2011 er dette konkretisert i flere tiltak, blant annet å videreutvikle kurset i høgskolepedagogikk, sørge for at alle nytilsatte uten pedagogisk kompetanse fullfører kurset i høgskolepedagogikk og opprette en ressursgruppe for utvikling av pedagogisk kvalitet ved høgskolen.

Når det gjelder de øvrige rådene fra den sakkyndige komiteen, følger HiB opp disse i kommende årsplaner for de aktuelle områdene.

Med hilsen

for Eli Bergsvik
rektor

for Audun Rivedal
høgskoledirektør